

RADYO KSÜ

Bilimsel Kısa Sosyal Medya İçeriği Hazırlama Kılavuzu

TEMEL FORMÜL

1 video = 1 soru + 1 temel açıklama + 1 somut örnek + 1 güçlü sonuç

Radyo KSÜ tarafından üniversitemizin akademik bilgi birikimini toplumla buluşturmak amacıyla farklı bilim ve sanat alanlarından akademisyenlerimizin katılımıyla kısa bilimsel videolar hazırlanacaktır. Videolar Üniversitemizin ve birimlerinin dijital iletişim kanallarında yayımlanacaktır. Çekimler Radyo KSÜ stüdyo altyapısında profesyonel kamera, ışık ve ses sistemleri kullanılarak gerçekleştirilecek; konuşma sırasında prompter kullanılacaktır. Bu nedenle çekime katılacak akademisyenlerimizin, aşağıdaki ilkeler doğrultusunda hazırladıkları tamamlanmış konuşma metniyle çekime gelmeleri beklenmektedir. Bu kılavuzun amacı akademik bilgiyi basitleştirmek değil; bilimsel doğruluğu koruyarak kısa, anlaşılır, güvenilir, görsel olarak desteklenebilir ve sosyal medya izleyicisinin takip edebileceği bir anlatıya dönüştürmektir.

1. Bir Videoda Tek Bir Soruya Odaklanılmalıdır

Kısa sosyal medya videosunda bir ders konusunun veya uzmanlık alanının tamamını anlatmaya çalışmayınız. Toplumun merak edebileceği tek bir soru, kavram, yanlış bilinen bilgi, gündelik problem veya dikkat çekici bilimsel bulgu seçiniz. Konunuz ne kadar sınırlı ve açık olursa anlatınız o kadar güçlü olur.

- “Genetik nedir?” yerine “Gen nedir?”
- “Depremeler” yerine “Depremin büyüklüğü ile şiddeti aynı şey midir?”
- “Yapay zekâ” yerine “Yapay zekâ gerçekten öğreniyor mu?”
- “Ses eğitimi” yerine “Güzel bir ses doğuştan mı gelir?”
- “Beslenme” yerine “Gece yemek yemek gerçekten kilo aldırır mı?”
- “Sanat tarihi” yerine “Bir tablonun değerini ne belirler?”

2. İlk 3 Saniyeyi Tasarlayın: Güçlü Bir Hook ile Başlayın

Sosyal medya videosunun ilk birkaç saniyesi izleyicinin videoda kalıp kalmayacağı açısından büyük öneme sahiptir. Bu nedenle “Herkes merhaba”, “Bugün sizlere...” veya “Bu videoda...” gibi genel girişlerle başlamanızı önermiyoruz. İlk cümleleriniz doğrudan merak oluşturmalıdır.

Hook (dikkat çekici giriş, kanca); soru, yanlış bilinen bir bilgiyi düzeltme, paradoks, gündelik bir problem veya şaşırtıcı fakat bilimsel olarak savunulabilir bir bilgi biçiminde kurulabilir.

- Soru: “Kendi sesimizi kayıttan dinlediğimizde neden yabancı gelir?”
- Yanlış bilgiyi düzeltme: “Sanılanın aksine antibiyotikler gripi tedavi etmez.”
- Paradoks: “Beynimiz ağrıyı algılar; fakat beynin kendisi ağrıyı aynı biçimde hissetmez.”
- Gündelik problem: “Telefonunuza bakmadan duramamanız gerçekten yalnızca irade meselesi mi?”
- Şaşırtıcı bilgi: “Bir şarkıyı doğru söylemek için güzel bir sese sahip olmak tek başına yeterli değildir.”

3. Sözlü Tanıtım Kısa Tutulmalı veya Atlanmalıdır

Dikkat çekici ilk cümlelerin ardından kendinizi yalnızca bir cümleyle tanıtabilirsiniz. Ancak akademik kimliğiniz, fakülteniz/biriminiz ve gerekli kurumsal bilgiler videoya lower-third grafik olarak ekleneceğinden sözlü tanıtım zorunlu değildir. İçeriğe daha hızlı geçmek istiyorsanız tanıtımı atlayabilirsiniz.

Öneri: Hook → doğrudan açıklama. Akademik kimlik ekranda lower-third ile gösterilebilir.

Uzun öz geçmiş bilgileri, idari görevler, yayın listeleri veya ayrıntılı çalışma alanları konuşma metnine eklenmemelidir.

4. Küçük Bir Bilimsel Hikâye Kurulmalıdır

İyi bir kısa bilimsel video, küçük bir hikâye gibi ilerlemelidir. İzleyici önce bir merakla karşılaşmalı, ardından nedenini öğrenmek istemeli ve videonun sonunda başlangıçta açılan soruya tatmin edici bir yanıt almalıdır.

Hook → Merak Boşluğu → Bilimsel Açıklama → Somut Örnek → Payoff (Karşılık)

Örneğin “Kendi sesinizi kayıttan duyunca neden garip geliyor?” sorusuyla başlayabilirsiniz. Ardından “Bunun nedeni mikrofona sesinizi bozması değil.” diyerek merak boşluğu oluşturabilirsiniz. Sonrasında kemik iletimi ve hava iletimi arasındaki bilimsel farkı kısa biçimde açıklayıp “Kayıttaki sesiniz, başkalarının her gün duyduğu sese sizin konuşurken duyduğunuz sestene daha yakındır.” sonucuyla (payoff) anlatıyı tamamlayabilirsiniz.

5. Akademik Üslupla Değil, Konuşma Üslubuyla Yazılmalıdır

Metninizi prompterdan okunacaktır. Bu nedenle metin bir makale, bildiri veya ders notu biçiminde yazılmamalıdır. Bilimsel doğruluk korunmalı; ancak cümleler doğal konuşmada kullanılabilecek kadar açık ve kısa olmalıdır.

“Gerçekleştirilen araştırmalar neticesinde elde edilen bulgular değerlendirildiğinde bireylerin söz konusu durum karşısında farklı bilişsel tepkiler geliştirdikleri görülmektedir.” yerine “Araştırmalar insanların bu durumda farklı tepkiler verdiğini gösteriyor.” gibi ifadeleri tercih ediniz.

Yazdığınız her cümleyi yüksek sese okuyunuz. Bir cümleyi tek nefeste ve doğal biçimde söylemekte zorlanıyorsanız o cümle büyük olasılıkla kısa video için fazla uzundur.

6. Bilimsel Terimler Açıklanmalıdır

Uzmanlık alanınızda gündelik olarak kullandığınız bir kavram genel izleyici için yabancı olabilir. Teknik bir terim kullanmanız gerekiyorsa terimi kaldırmak yerine kısa ve anlaşılır biçimde açıklayınız.

Örneğin: “Fenotip, en basit ifadeyle, genlerimiz ile çevrenin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan gözlemlenebilir özelliklerimizdir.”

Temel ilkimiz bilimi basitleştirmek değil, bilimsel bilgiyi anlaşılır hâle getirmektir.

7. Günlük Hayattan Örnekler ve Benzetmeler Kullanın

Soyut bir kavram anlatıyorsanız izleyicinin zihninde canlandırabileceği bir karşılık oluşturunuz. DNA’yı bir kitaba, hücreyi bir fabrikaya, sinir ağlarını bir iletişim ağına veya ekonomik bir mekanizmayı gündelik alışveriş

davranışlarına benzetebilirsiniz. Benzetmenin bilimsel gerçeğin kendisi olmadığını göz önünde bulundurunuz; benzetme yalnızca açıklama aracıdır.

8. “Şaşırtıcı Ama Doğru” Bilgilerden Yararlanılabilir

Toplum tarafından yanlış bilinen, gündelik yaşamla ilişkili veya ilk bakışta şaşırtıcı görünen bilgiler kısa videoda değerlidir. “*Sanılanın aksine...*”, “*Burada ilginç olan şu...*”, “*Fakat araştırmalar farklı bir tablo gösteriyor.*” gibi geçişler anlatının temposunu güçlendirebilir.

Dikkat çekmek amacıyla bilimsel olarak savunulamayacak kesinlikte, sansasyonel veya yanıltıcı ifadeler kullanılmamalıdır.

9. Bilimsel Kesinlik ve Kaynak Sorumluluğu Korunmalıdır

Sosyal medya için içerik hazırlamak bilimsel sorumluluğu azaltmamaktadır. Literatürde kesin olmayan bir konuda “*Kesinlikle böyledir*”, “*Bilim bunu kanıtladı*” veya “*Bu yöntem herkeste işe yarar*” gibi genelleyici ifadelerden kaçınınız.

Gerektiğinde “*Mevcut bilimsel bulgular...*”, “*Araştırmalar bununla ilişkili olabileceğini gösteriyor.*”, “*Çalışmaların önemli bir bölümü...*” veya “*Bu konuda farklı bilimsel görüşler bulunmakla birlikte...*” gibi bilimsel belirsizliği doğru yansıtan ifadeler kullanınız.

Videoda kullanılan sayıların, tarihlerin, araştırma sonuçlarının ve tarihsel bilgilerin doğruluğunu çekim öncesinde kontrol ediniz. Videoda yer alan doğrulanabilir temel bilimsel iddiaların kaynağı gerektiğinde Radyo KSÜ ekibine sunulabilecek biçimde hazır bulundurulmalıdır. Sağlık, psikoloji, beslenme, hukuk, ekonomi, afet ve benzeri alanlarda kaynak kontrolüne özellikle dikkat edilmelidir.

Konuşma içerisinde uzun kaynak künyeleri verilmesine gerek yoktur. Kaynaklar gerektiğinde video içi grafiklerde, altyazıda, paylaşım açıklamasında veya ilgili dijital içerikte gösterilebilir.

10. Metin Uzunluğu Süreye Göre Ayarlanmalıdır

Temel hedef videonun yaklaşık 90 saniye civarında tamamlanmasıdır; konu gerektiriyorsa süre 2 dakikaya veya sınırlı durumlarda daha uzun bir yapıya çıkarılabilir. Doğal vurgu, nefes ve kısa duraklamalar için alan bırakılması amacıyla 90 saniyelik bir video için yaklaşık 170–200 kelime; 120 saniyelik bir video için yaklaşık 220–260 kelime başlangıç ölçüsü olarak kullanılabilir.

Kelime sayısı kesin bir sınır değildir. Esas ölçüt, metnin çekim öncesinde doğal konuşma hızıyla yüksek sesle okunması ve süre tutulmasıdır. Amaç süreyi kelimelerle tamamen doldurmak değil, izleyicinin bilgiyi işlemesine de zaman bırakmaktır.

11. Prompter ve Kurgu İçin Kısa, Bağımsız Cümleler Yazılmalıdır

Uzun ve iç içe geçmiş cümleler prompter kullanımında doğal göz hareketlerini ve tonlamayı olumsuz etkiler. Virgüllerle birbirine bağlanan uzun cümleler yerine düşünceyi birkaç kısa cümleye bölünüz.

Mümkün olduğunca her cümle için tek başına anlam taşımasına dikkat ediniz. Bu yaklaşım çekim sırasında hataları azaltır; kurgu sırasında cümlelerin kesilmesini, B-roll (tamamlayıcı görsel) ve grafik eklenmesini ve aynı çekimden farklı kısa versiyonlar hazırlanmasını kolaylaştırır.

Örnek: “*Araştırmalar bize önemli bir şey gösteriyor. Uyku sırasında beyin tamamen kapanmıyor. Tam tersine bazı önemli işlemler devam ediyor.*”

12. Anlatının Görsel Olarak Nasıl Desteklenebileceği Düşünülmelidir

Sosyal medya videosu yalnızca konuşan kişinin ekranda kaldığı bir yapı olmak zorunda değildir. Konunuzun grafik, fotoğraf, belge, nota, harita, şema, animasyon, ekran görüntüsü, deney görüntüsü veya B-roll ile desteklenebilecek noktalarını çekim öncesinde belirleyiniz.

Mümkünse Radyo KSÜ ekibine 1–3 görsel önerisi de sunabilirsiniz. Kullanılacak materyalin telif ve kullanım haklarının uygunluğuna dikkat ediniz. Görsel önerisi bulunmaması çekime engel değildir, bu görseller radyo ekibi tarafından hazırlanabilir; ancak görselleştirilebilir noktaların önceden bilinmesi kurguyu güçlendirecektir.

13. Anlatının Monotonlaşması Önlenmelidir

Kısa videoda izleyicinin dikkatini korumak için anlatı boyunca belirli aralıklarla yeni bir bilgi, örnek, soru, görsel unsur veya düşünsel dönüşe yer verilebilir. Yaklaşık her 15–20 saniyede anlatıya yeni bir bilgi uyarıcısı eklemek yararlı olabilir. Bu, yapay biçimde dikkat çekmek için değil, anlatının tekdüze hâle gelmesini önlemek için kullanılmalıdır.

14. Güçlü Bir Sonuçla Bitiriş Yapılmalıdır

Videonun son cümlesi, izleyicinin aklında kalmasını istediğiniz tek ana fikri yansıtmalıdır. “Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim”, “Bir başka videoda görüşmek üzere” veya “Hoşça kalın” gibi ifadeler kullanılabilir; ancak bunlardan önce bilimsel mesaj mutlaka tamamlanmalıdır. Kurgu tercihi göre teşekkür ifadesi tamamen çıkarılarak güçlü sonuçtan doğrudan Radyo KSÜ outro’suna geçilebilir.

Örnek: “Dolayısıyla güzel bir ses başlangıçta avantaj sağlayabilir; fakat onu kontrollü bir performans aracına dönüştüren şey eğitimidir.”

15. Açık Döngü Yalnızca Uygun İçeriklerde Kullanılmalıdır

Birbiriyle ilişkili video serilerinde izleyiciyi yeni bir soruyla bırakabilirsiniz: “*Peki genler nasıl çalışıyor? İşte bu da bir sonraki videonun konusu.*” Bu yöntem özellikle seri içeriklerde yararlıdır. Bağımsız videolarda yapay bir devam beklentisi oluşturmamak için zorunlu değildir.

16. Video Başlığı Önerilmelidir

Çekim metninizle birlikte videoda kapak veya paylaşım başlığı olarak kullanılabilecek kısa bir başlık öneriniz. Başlık mümkün olduğunca 3–7 kelime arasında, anlaşılır ve merak uyandırıcı olmalıdır.

- “Sesimiz Kaydedilince Neden Değişiyor?”
- “Antibiyotik Gribi Tedavi Eder mi?”
- “Güzel Ses Doğuştan mı Gelir?”

Önerilen 90 Saniyelik Metin Şablonu

Bölüm	İşlev / Örnek
HOOK / İLK CÜMLE	İzleyicinin dikkatini çekecek soru, problem veya şaşırtıcı bilgi.
MERAK BOŞLUĞU	“Bunun nedeni düşündüğünüz şey olmayabilir.” gibi cevabı hemen tüketmeyen kısa geçiş.
KISA TANITIM – İSTEĞE BAĞLI	Bir cümlelik tanıtım veya yalnızca lower-third.
BİLİMSEL AÇIKLAMA	Temel mekanizmayı birkaç kısa ve anlaşılır cümleyle açıklayınız.
ÖRNEK / BENZETME	Bilgiyi günlük yaşamla ilişkilendiriniz veya somutlaştırınız.
PAYOFF / ANA SONUÇ	Başlangıçtaki soruya açık yanıt veriniz. “Kısacası...”, “Dolayısıyla...”
AÇIK DÖNGÜ – İSTEĞE BAĞLI	Yalnızca seri içeriklerde yeni bir soruya geçiş yapınız.

Çekime Gelmeden Önce Son Kontrol

- İlk cümlem ilk birkaç saniyede gerçekten merak uyandırıyor mu?
- Videoda yalnızca bir ana soruyu mu yanıtlıyorum?
- Alanım dışındaki bir kişi anlatılanları anlayabilir mi?
- Gereksiz teknik terimleri çıkardım veya açıkladım mı?
- Cümlelerim yüksek sesle okunduğunda doğal geliyor mu?
- Metnim hedeflediğim sürede doğal biçimde okunabiliyor mu?
- Verdiğim bilimsel bilgileri, sayıları ve tarihleri kontrol ettim mi?
- Temel iddialarımın kaynaklarını gerektiğinde sunabilecek durumda mıyım?
- Görsel olarak desteklenebilecek 1–3 noktayı düşündüm mü?
- Videonun sonunda izleyicinin aklında tek bir güçlü bilgi kalıyor mu?
- Kısa bir kapak/paylaşım başlığı önerdim mi?

Yapay Zekâ Araçlarından Yararlanma

Metin temelli yapay zekâ araçları ilk taslağın hazırlanmasında kullanılabilir. Bunun için bu kılavuzu yapay zekâ aracına yükleyerek alanınızı, konunuzu, hedef kitlenizi ve hedef sürenizi belirtmeniz yeterlidir. Yapay zekâ tarafından üretilen metin akademisyen tarafından mutlaka bilimsel doğruluk, terminoloji, güncellik ve kaynaklar bakımından kontrol edilmelidir.

Örnek istem:

“Yüklediğim Radyo KSÜ kılavuzuna uygun olarak 90 saniyelik bir kısa sosyal medya videosu metni hazırla. Alan: Kardiyoloji. Soru: Kahve kalbe zararlı mı? Hedef kitle: Genel izleyici. Metin güçlü bir hook ile başlasın, tek soruya odaklansın, bilimsel belirsizliği doğru yansıtın, kısa prompter cümleleri kullansın ve güçlü bir sonuçla bitsin. Görselleştirilebilecek noktaları da metnin sonunda öner.”

Yapay zekâ araçlarının hata yapabileceği unutulmamalıdır. Yapay zekâ, akademisyenin bilimsel sorumluluğunun yerine geçmemektedir.

Önemli Hatırlatma

Radyo KSÜ bilimsel içeriklerinde hedefimiz akademik bilgiyi sosyal medyanın hızına teslim etmek değil; bilimsel doğruluğu koruyarak kısa, anlaşılır, güvenilir, görsel ve ilgi çekici bir anlatıya dönüştürmektir.

Tek bir doğru soru seçilmelidir. O soru açık biçimde yanıtlanmalıdır. İzleyicinin aklında tek bir güçlü bilgi kalmalıdır.

Metninizi tamamladıktan sonra birkaç kez yüksek sesle okuyunuz ve mümkünse telefonunuzla kendinizi sesli veya derseniz görüntülü olarak kaydederek süreyi, doğallığı ve vurguları kontrol ediniz. Çekim günü metniniz prompter sistemine aktarılacak ve Radyo KSÜ ekibi eşliğinde kaydınız gerçekleştirilecektir.

İletişim ve Diğer Konular

Radyo KSÜ bilimsel içeriklerinin kayıt, işleme ve takibi radyoda görevli olan akademik personel tarafından yürütülmektedir. İçeriklerin hazırlanması, kaydedilmesi ve dijital prodüksiyona dönüştürülmesi aşamalarındaki sorularınız için mesai saatleri içerisinde 0344 300 19 88 numaralı telefonda iletişim kurabilirsiniz.

Bilgi almak, birebir görüşme yapmak ve çekimlerin yapılması için KSÜ Yunus Emre Kongre ve Kültür Merkezi'nde bulunan Radyo KSÜ yayın ve kayıt stüdyolarını ziyaret edebilirsiniz.